

MATI IN GOSPODINJA

LETO 1936 - STEVILKA 1.

Vzgoja otrok in samovzgoja

Zveličar je nekoč vprašal: »Ali more slepec slepca voditi? Ali ne padeš oba v jamo?«

To je tudi za vsako vzgojiteljico, mati za mater zelo resna beseda. Res, samo tisti, ki sam dobro vidi, more drugega voditi in le tisti, ki je sam vzgojen, more druge vzgajati. Glej, mati, tvoj otrok je še nekako slep, ker ne zna presojeti in razločiti dobro od slabega, dovoljeno od nedovoljenega; razum mu še ni razvit. To bo prišlo prav počasi v teku časa. Ti mu moraš biti v detinskih in otroških letih voditeljica; ti ga moraš voditi s svojim lastnim razumom, moraš ga počasi navajati, da se bo sam razumno odločil za dobro, kakor se to spodobi za poštenega človeka.

Seveda potem sama ne smeš biti slepa; biti pa moraš tudi sama vzgojena, da v tebi vladata razum in božje zapovedi.

Pa mi boš morebiti rekla: »Dovolj sem vendar stara in dobro poznam življenje; na meni se ne da nič več vzgajati!«

Toda, le počasi! Dovolj mi vprašanje: »Ali je res, da si popoln in dovršen človek?« — Poglej najprej nekoliko okoli sebe. Ali so tvoje znanke in prijateljice vse take, kakor si jih želiš? Ali nima nobena izmed njih česa na sebi, kar ti ne ugaja? Ali ni morebiti ena boječa, druga neodkrita, druga zopet jezljiva, druga zopet slabič, ki je brez moči? Ali ni soseda zelo sebična, druga pa požrešna in nezmerna? Vsaka ima nekaj na sebi, kar ti ni všeč. In ti, edi-

na ti, naj bi bila tako popolna, da ne bi imela napake, ki bi bila drugim v spotiko?

Pa to je že tista čudna stvar pri nas ljudeh, da vse tako pri drugih hitro vidimo in opazimo, sami sebe pa ne vidimo in se prav res ne spoznamo. To ima svoj izvor nekoliko v samoljubju, s katerim smo zrastle že od svoje mladosti tako zelo, da sami o sebi kaj neradi premišljujemo in se celo pri izpraševanju vesti kaj lahko varamo.

Nereško se zgodi tudi, da se n. pr. bratje in sestre kar ne morejo razumeti; to pa zato, ker imajo vsi enake napake, a jih vsak in vsaka vidi le pri drugem, na sebi jih pa ne opazi. Tu se godi prav tako kot nekemu tujcu, ki si je hotel ogledati zavod za umobolne. Prijazen gospod se mu je takoj pri vhodu ponudil za vodnika. Vodil ga je od bolnika do bolnika in od vsakega povedal, kaj mu je in katera misel ga muči. Ko sta prišla do zadnjega bolnika, pa je vodnik rekel: »Ta-le je pa največji revež v tej hiši. Domišlja si, da je Bog Oče. Pomislite, taka norost! Jaz, kot Bog Sin, bi moral to vendar vedeti...«

Stari grški modrec, Sokrat, je prav vedel, da je sebe spoznati največja modrost.

Toda, kar hočemo poudariti, je to-le. Človekova vzgoja ni nikoli dovršena. Kakor mora biti človek: stalno in trajno čuječ nad svojimi nagoni in strastmi in jih mora držati v mejah do zadnjega diha, prav tako mora tudi tisti, ki hoče otroke vzgajati, vedno čuti nad samim seboj in se

imeti popolnoma v oblasti. Vzgoja se od samovzgoje nikoli ne da ločiti; tako tesno hodita roko v roki, da je uspeh ere popolnoma odvisen od vpliva druge.

Le, če vedno in vedno samo sebe vzgajaš, nad seboj čuješ in se imaš popolnoma v oblasti, boš postala prava vzgojiteljica svojih otrok. Zato bomo poslej, ko se bomo razgovarjale o vzgoji otrok, vselej govorile tudi o samovzgoji. Za to delo ni nikoli prepozno.

Nalepši nabožni list

je po splošni sodbi »Bogoljub«, ki je tudi letos izšel v novi, okusno izdelani obleki. Zlasti se odlikuje po svojih slikah v bakrotisku, ki jih nima noben drug nabožni list v naši državi. Prva številka ima tudi prilogo: glava trpečega Izveličarja. Slika naj se dene v okvir in bo v okras sobi.

V »Bogoljuba« pišejo naši najboljši nabožni pisatelji. To ni kakšna mehkužna pobožnost, temveč sami klenci, resno in jasno podani nauki in razmišljanja. Zato naj bi naše ženstvo navadilo tudi moške, da bi čitali »Bogoljuba«.

»Bogoljub« je pri svoji res umetniški opremi izredno poceni: stane na leto 20 Din. Naroča se v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna.

Nedeljski počitek in gospodinja.

Kdor količkaj pozna življenje na kmetih, mi bo pritegnil, ako rečem, da ga ni izlepa večjega trpina, nego je kmečka gospodinja. Od ranega jutra pa do pozne noči je na nogah dan na dan, teden za tednom, leto za letom. Koliko je gospodinji, ki se na leta in leta niti za en sam dan ne morejo ganiti z doma, je vsa njihova pot ob nedeljah in praznikih v cerkev, pa še tje in nazaj hite kakor bi gorelo. Najbolj žalostno je pa to, da mora gospodinja tudi ne nedeljah in

praznikih delati skoro tako kakor ob delavnikih. Za vse sloje je kolikor-toliko povoljno rešeno vprašanje nedeljskega počitka, le za naše gospodinje ni nikakršnega odmora niti v nedeljo. Marsikje je v nedeljo še celo več dela nego ob delavnikih, ker odmanjkajo razni pomagači, ki si nečejo kratiti nedeljskega počitka. Družina mora pa v nedeljo tudi jesti, najrajši še bolje nego v delavnik. Prav tako kličejo na delo živali, ki jih ima v oskrbi gospodinja. Edina razlika med delavnikom in nedeljo je ta, da ni treba iti na polje, na njivo ali na vrt. Vstati pa mora prav tako zarana kakor vsak dan, če ne še prej, zlasti če je oddaljena od cerkve in mora zaradi preobitega dela k jutranji službi božji, ki je pri nas skoro povsod ob šestih.

Posebno velike reve so gospodinje, ki nimajo služkinje, imajo pa majhne otroke in trop živali v hlevu. Takoj po jutranji službi božji začno in trdo delajo do dveh, treh popoldne. Človek bi mislil, da bodo počivale vsaj potem, ko je kosilo in popravljane pri kraju. Toda ne. Mnoge mislijo, da je nedelja edini čas, ko morejo kaj zakrpati za otroke, to in ono popraviti, kar se je strgalo med tednom itd. Tako niti za popoldansko službo božjo ni časa. Še ni dobro opravila šivanja ali kar je že bilo, pa je treba že zopet misliti na večerjo za družino in živali. Tako gre leto in dan vsaka nedelja in praznik. Pravega nedeljskega počitka, ki bi okrepčal dušo in telo, gospodinja navadno nima. Malo jih je, ki so tako srečne, da morejo vsako nedeljo vsaj popoldne odložiti vse delo in iti v cerkev ali vzeti v roke pobožno, poučno ali zabavno knjigo, ali stopiti na kratek razgovor k sosedi, ali na kakršenkoli način vsaj za nekaj ur prenehati z vsakdanjostjo.

Pa ne misliti, da je samo pri nas tako. Kaj še! Povsod med preprostim narodom vsaj v Evropi. Ameriške gospodinje so v tem oziru na boljšem.

Tam so pač popolnoma drugačne družinske razmere, ki se niti od daleč ne dajo primerjati z našimi. Nedavno je pisal o tem predmetu neki nemški gospodinjski list, ki je slikal razmere podeželskih gospodinj z ozirom na nedeljski počitek. Iz dotičnih izvajanj je bilo posneti, da se gospodinjam v obširni nemški državi, ki je na višku omike, do pičice tako godi kakor našim. List je pozival gospodinj, naj se izjavijo, kako bi se dalo odpomoči temu velikemu zlu.

Zal, da je temeljita izprememba jako težka, če ne celo nemogoča. Pri gospodinjji je drugače nego pri delavstvu in pri večini drugih stanov, ki ob sobotah popoldne prenehajo z delom in lahko uživajo nedeljski počitek celo nedeljo. Gospodinjstvo v kmečki hiši je kakor obrat v tovarni, ki ne sme prenehati niti en dan. Gospodinja je v tem obratu v eni osebi predstojnica in edina delavka.

Toda nekaj bi se vsekakor moralo ukreniti, da bi se zagotovilo tudi gospodinjji vsaj nekoliko nedeljskega počitka, ki ga je tako krvavo potrebna kakor vsak drug stan.

O predlogih, kako bi se dal položaj gospodinjje, kar se tiče nedeljskega počitka, izboljšati, hočemo izpregovoriti. Potrebno bi pa tudi bilo, ko bi slišali glasove in mnenja naravnost iz prizadetih gospodinjskih krogov. Pametne in izvedljive nasvete bo »Domoljub« gotovo rad objavil.

S.

Od'om'ki iz sodobnega gospodinjstva.

1. Naše stanovanje.

Stanovanje daje človeku streho, ga varuje pred hudim mrazom in vročino in ga brani tudi drugih vremenskih nezgod. Nuditi pa mora tudi priliko za delo in počitek in kar potrebujemo za naše duševno razvedrilo.

Stanovanje je za nas zelo velikega pomena, kajti velik je njeга vpliv na naše zdravje in razpolože-

nje. Od zdravja in dobre voije (vedrosti) pa zopet zavisi uspeh pri delu in življenska sreča sploh. Ni tedaj vseeno, kje se potikamo, ampak nujno je potrebno, da imamo stanovanje urejeno tako, da ugodno vpliva na naše zdravje, nas kpepi za težko delo ter nam nudi potrebni mir in počitek. Pa ne morda misliti, da je na kmetih, kjer je mnogo težkega dela, nemogoče, da bi imeli zdravo in pravilno urejeno stanovanje: Pomnimo, da nam daje stanovanje, pa naj bo še tako preprosto, tem menj opravka, čim bolj odgovarja vsem zahtevam in čim bolj smotreno in praktično je urejeno.

Zdravo stanovanje mora biti solnčno, zračno, suho in snažno. Z vsemi našimi močmi stremimo za tem, da pride v stanovanje kar največ solnca in zraka.

Po mestih imajo grdo navado, da okna čez mero in potrebo zakrivajo in zagrinjajo. Po kmetih so pa okna večinoma premajhna in le malokdaj odprta. Za človeka, ki mnogo dela na prostem, je premalo zračno in ne dosti solnčno stanovanje manjše zlo, ker se pri delu zunaj navzije čistega zraka. Toda za vse ostale člane družine, ki so bolj ali manj primorani, da prebivajo in delajo v stanovanju, je solnce in zrak v stanovanju velikanskega pomena. Za človeško zdravje bi bilo pač najbolje, ako bi mogli bivati in delati vedno zunaj, kjer je čist zrak. Ker pa to ni mogoče, je treba skrbno odpirati zraku in solncu pot v stanovanje.

Če zračimo premalo ali celo nič, je to večinoma malomarnost, ki jo opazujemo posebno v zimskem času. Gospodinjje se boje, da bi stanovanje preveč ne zmrazilo, ker ne vedo, da se čist zrak mnogo preje segreje nego pokvarjen. Okna stanovanja bi morala biti vedno odprta, razen v hudem mrazu ali izredno slabem vremenu. Zal, so po kmetih dandanes še okna po večini mnogo premajhna. Toda to še ni edina in največja na-

paka. Najse je to, da niti teh majhnih odprtih ne pustijo praznih, da bi jih mogli izlahka odpirati in spuščati sonce in zrak v sobo. Tu omenimo v prvi vrsti cvetice na oknih. Vsekakor priznam, da so razne cvetice in sobne rastline lep kras naših stanovanj. Toda dati jim moramo tak prostor, kjer ne kratijo človeku svetlobe in zraka. O prostorih in raznih možnostih, kamor postavljamo sobne cvetice, bomo govorili pri drugi priliki. Za danes le tole: Med okni, pred okni ali na njih naj ne bo ničesar, kar bi oviralo odpiranje in s tem zračenje stanovanja. Okna zastiramo podnevi le tedaj, ako smo naravnost izpostavljeni pogledom mimoidočih ali nasprotni nas stanujočih. Sicer jih zagrinjamo le zvečer, ko je stanovanje razsvelljeno. Prostora med šipami (pri dvojnih oknih) ne uporabljajmo za shrambo za živila, za razne steklenice itd. Ta prostor mora biti prazen, da moremo vsak trenutek brez težav in potrate časa odpreti ali zapreti okna. Istotako ne odlagajmo na polico ali na prostor pred oknom nobene reči. V stanovanju, kjer je red, mora istotako imeti vsak predmet določen prostor. Nobeni stvari pa ne določajmo prostora na oknu. Ta naj ostane prazen brezpogojno, četudi bi se nam zdela drugod stiska še tako velika. Kolikokrat bi morda o'no vendar odprli, če ne bi tik pred njim stalo ali ležalo nekaj, kar bi morali odstraniti le z večjim trudom in zamudo časa!

Poleg omenjenih lastnosti, ki so zelo važne, mora biti stanovanje tudi suho in snažno. Stanovanja na kmetih navadno niso tako vlažna kakor po mestih, ker v kmečkih hišah ni stanovanj po kleteh, v zemlji. Ta so prava gnezda najrazličnejših bolezni. Vsako novo stanovanje je treba pred uporabo dobro presušiti s kurjavo in zračenjem.

Se važnejše za kmečko gospodinjstvo je pa vprašanje **snažnosti**.

Zaradi preobilice raznih poslov se

snaženje stanovanja navadno najbolj zanemarja. Če hočemo imeti stanovanje snažno, moramo poskrbeti za to, da je v njem čim manj predmetov, ki niso potrebni in so le v napoto in zato, da se na njih nabira prah. Vsi res potrebni predmeti pa naj bodo tako postavljeni, da jih lahko premaknemo in osnažimo. Proč pa z vso šaro in navlako po stenah, policah, kotih, klopeh itd.

Stanovanje vzdržujemo snažno z vsakdanjim in pa tu in tam s temeljnim pospravljanjem. O tem poslednjem bomo obširneje govorili pozneje. Vsakdanje pospravljanje in snago stanovanja pa jako ovirajo nekatere grde navade, ki jih vidimo še dandanes ponekod po kmetih. Predvsem pomnimo, naj v stanovanje ne stopa nobena žival, najsibo mačka, pes, še manj pa kokoš ali celo prase. Kakšne so veže in kuhinje pa tudi sobe, kamor imajo prost dohod našete živali, vidimo lahko marsikje.

Dalje je jako važno za snažnost stanovanja, da gospodinja navadi člane družine na to, da odlože oziroma zamenjajo zelo umazano obuvalo pa tudi obleko, preden stopijo v stanovanje. Ničesar naj ne pusti skladati na omaro, pod omaro, pod posteljo, ali po kotih. To so izredno grde navade, ki zelo ovirajo snaženje stanovanja. Kako moremo zahtevati od žene, ki ima sicer dobro voljo, pa zelo malo časa, da bo te reči vsak dan prelagala in temeljito očistila prahu. Kako hitro pa je pospravljen in pometeno, če ni ničesar pod posteljo, pod klopjo itd. Red je podlaga za snago, ki je ravno tako kot sonce in zrak, vir dragocenega zdravja in sreče vsake družine. S. H.

Blagor onim, ki znajo pamet rabiti, pri njih je navadno sreča v gostih.

Najbolj demokratična je smrt, ker pobira vse od kraja — bogate in revne.

Velika napaka je to, da človek vidi napake drugih, svojih pa ne.

Kuhinja.

Na željo naših cenjenih naročnic, kako uporabljati prašičje meso itd., bomo še nadaljevali različna praktična navodila. Vse po lastni preskušnji.

Kumnovo meso. Razreži četrť kg svežega svinjskega mesa na majhne kosce; deni ga na 2 dkg vroče masti, ki si v njej prav malo zarumenila eno majhno čebulo, žlico vode in malo soli ter duši toliko časa, da se sok posuši; nato prideni ščep kumne, pol žlice moke; ko se moka nekoliko zarumeni, prilij četrť litra juhe ali gorke vode; ko še nekaj minut vre, ga stresi v skledo in obloži z kuhanim na male kosce zrezanim in odcejenim krompirjem.

Svinjsko meso z zelenjavo. Zreži na kocke četrť kg mastnega svinjskega mesa, deni meso v kozo in prideni na rezance zrezano zelenjavo, nekaj listov ohrovta, zelja, 1 koren, 1 por, korenino peteršilja, košček zelene in 2 olupljena, na kosce zrezana krompirja; prilij žlico kisa, osoli, prideni ščep popra in pol litra vode; pokrij in duši na ognjišču najmanj 1 uro. Postavi kot samostojno jed na mizo.

Prašičja ledica dušena. Ledica se očisti vsega loja, kolikor mogoče potegni z nje kožico in zreži na tenke rezine. Popari z vrelo vodo, takoj odcedi in še z mrzlo poplakni. Razgrej v ponvi eno žlico masti in zarumeni v njej nekaj koscev čebule, prideni ledice in jih med dušenjem mešaj 8—10 minut. Nato se potrese z moko (1 žlico), velik ščep stolčene kumne in popra, prilij toliko vode, da je polivka gostljata, osoli in ko 1—2 minuti vre, prilij žlico kisa in daj s krompirjevim pirejem na mizo.

Ocvrta jetra. Zreži svinjska jetra na mezinec debele rezine, osoli jih ter povallaj v moki, v raztepenem jajcu in krušnih drobtinah. Ocvrli jih v razbehljeni masti ter jih postavi s kislo repo ali solato na mizo.

Prašičja ribica v mrežici. Mrežico (pečico) položi takoj, ko jo mesar vzame iz prašiča, v mrzlo vodo, da ostane bela. Kadar jo rabiš, jo razprostri in po-

duši malo preslice ribico, ki si jo prej posolila, potresla s poprom, položila majhen kos lovorjevega lista in par koscev limoninega olupka (ako hočeš tudi vejico zelenega peteršilja) in zavij pečenko od vseh strani z mrežico. Postavi jo v pečico, prideni prav malo masti in žlico vode ter jo počasi speci.

Svinjski guljaž. Zreži pol kg prašičjega mesa na precej velike kocke. Deni v kozo 1 žlico masti in zarumeni v njej 1—2 čebuli (seveda zrezani), prideni za noževo špico paprike, 1 žlico kisa, par žlic juhe ali vode, zrezano meso, sol in velik ščep kumne. To duši tako dolgo, da se sok posuši. Potresi meso z eno žlico moke in mešaj, da se nekoliko zarumeni, zalij z zajemalko gorke vode in kuhaj še nekaj minut. Ako hočeš, prideni še žlico kisle smetane.

Svinjska glava v ješprenju. Skuhaj četrť litra ješprenja v dveh litrih vode. Ko ječmen zavre, mu vodo odlij in še z mrzlo poplakni. Nato ga na novo zalij z dvema litroma gorke vode. Ko prevre, mu prideni četrť kg prašičje glave, drobno zrezanega zelenega peteršilja, 1—2 stroka česna in ko je ječmen na pol kuhan, mu prideni še en olupljen in na kocke zrezan krompir, osoli, prideni še ščep popra in kuhaj vse skupaj do mehkega. Ječmen stresi v skledo, meso pa zreži in ga po vrhu naloži.

Prašičja glava v kaši. Četrť kg glave kuhaj v dveh litrih vode in ko zavre, ji prideni košček korenja, nekaj zrn celega popra, korenino peteršilja, strok česna in če imaš kaj paradiznika, osoli in ko je glava kuhana, juho precedi in stresi vanjo četrť litra oprane kaše. Ko je kaša kuhana, jo stresi v skledo, po vrhu kaše pa naloži na kosce zrezano meso.

Jetra pražena. Potegni z njih kožico, zreži jih na tenke listke in stresi na mast, v kateri si zarumenila eno drobnino zrezano čebulo. V par minutah so jetra gotova, osoli jih, preden jih daš na mizo, zo in pokapaj z žlico kisa.

Frigana jetra. Stresi na tenke listke zrezano prašičja jetra na mast, v kateri si zarumenila nekaj koscev čebule. F.

tro jih mešaj 6 minut. Nato jih potresi z moko, pusti, da se nekoliko zarumene ter prilij juhe ali vode, nazadnje soli, ščep popra in žlico kisa.

Dr. Fr. Debèvec, spec. za pljuč. bol.:

O jetiki.

Pljuča in njih shramba, prsni koš, so prevlečeni z mrenasto kožico, ki jo imenujemo **pljučno** ali **prso mreno**, latinsko: pleuro. Pljuča niso prirastla na stene prsnega koša, pričvrščena so le s svojo pljučno lino na veje dihalnih cev, bronkov. Med pljuči (pokritimi z lastno mreno ali pleuro) ter med steno koša (tapeciranege znotraj tudi s pleuro) je potemtakem nekakšen prostor, votlina kakor v prazni vreči. Toda ta vreča pri zdravem človeku je stisnjena vkup; napolni pa se in napne lahko z zrakom, vodo, krvjo, gnojem.

Nas najbolj zanima, kako je z **nabrano tekočino** v tem žaklju. Jetišno ognjišče, ki leži tik izpod pljučne površine, draži in poškoduje občutljivo mreno, da propušča v veliki meri telesni sok (le-ta prihaja med telesne celice skozi stene žilic, torej iz krvi). Ni pa treba, da se ob vnetju pleure vselej nabere voda. Včasih, da, največkrat, je vnetje bolj suho, to je na mreni (pravzaprav med mrenami) v žaklju se je nabral le lepljivi, gosti **fibrin**, pa le malo redke tekočine, soka. Poprej gladki mrenasti kožici sta sedaj na vnetih mestih hrapavi, zlepljeni. Pri dihanju se tamkaj ena ob drugo taret, kar povzroča silne **zbojnjaje**. (Pomni: Pljuča sama ne bole, ker nimajo bolečinskih živcev; boleče so pa mrene). Ko obilica tekočine razmakne pljuča od koša, ko se na to vižo opisana vreča napolni, potem seveda ni več trenja, ni več ali pa le malo bolečin.

Pri katerih vrstah jetike se voda (latinsko: eksudat) pojavlja? Pri obolenjih **vseh štirih osnovnih skupin**. Saj povsod lahko dospje bacil k pljučni površini in tam moti mreno, da se

prične potiti in propuščati telesni sok.

Eksudat, ki je nastal pri obolenjih **ob prvem okuženju**, splošno ni nevaren. Bolj pusti so eksudati in vnetja, ki se radi pojavljajo pri navadnih jetikah vsled popotovanja kužnih klic **po krvi**. Najbolj resni pa so takrat, ko se pleura vname **vsled ponovnih okuženj od zunaj**. V takšnih slučajih na jetiko ljudje niti ne mislijo; voda se je že popila, posrkala v telo, bolno mesto v pljučih pa je rastlo dalje, končno razpadlo: rojstvo luknjaste rane, kaverne.

Težka jetična obolenja znatno manj nagibljejo k vstvarjanju eksudata, zato, ker je notranja moč preveč popustila, da telo niti poštenega, čeprav bolečega vnetja mren ne more več izzvati.

Eksudat je tem nevarnejšega pomena, če se v njem dobe same **kužne kali**; kadar v njem ni bacilov, je sterilen, kakor pravimo, potem je manj opasen; saj je v tem slučaju le daljnji odmev manj težkega pljučnega bolezenskega ognjišča.

Vzemimo to-le: Nekdo je dobil na eni pljučni strani vodo. Kaj bomo potem porekli? Ali je to že jetika? Ni še zadosti dokazov zanjo. Zato poizvedimo: Ali je dotičnik že kaj boloval na pljučih? Ali je bil kdo od njegovih svojcev jetičen? Tudi bo dobro, da preiščemo samo vodo, da-li bo v njej kaj bacilov; poglejmo tudi, da-li je eksudat krvav; bolezen je v tem slučaju resnejša.

Pri čistem, prozornem eksudatu dokažemo njega jetični izvor na dva načina: a) Ubrizgamo ga malo pod kožo morskega prasca ter opazujemo, da-li bo živalica obolela; b) ubrizgamo bolniku-človeku neko množino tuberkulina in opazujemo učinek. Sprememba v vročini (n. pr. padecc topline), povečanje množine sečne vode so dokaz, da je eksudat jetičnega izvora.

3: a : n : a : š : e : m : a : l : e :

Mirko Kunčič:

Novo leto.

Novo leto,
v svetonocnem snu spočeto!
Naj se tvoj mogočni vitez
sveti Jurij
k nam požuri!
V zmajevi oblasti čaka
nanj kraljčica prelestna —
mlada Vesna.
Čaka, čaka,
bridko plaka:

»Pridi, pridi
hrabri moj junak, rešitelj!
Pridi, pridi,
dvigni svoj orjaški meč —
da po nageljnih opojnih
sladko spet bo zadišalo,
da bo v srcih nepokojnih
z jasnim svitom zasijalo
tisoč novih, zlatih sreč!

Tine Veselko:

Sveti Trije kralji.

Hojnikovi so bili najrevnejši v vasi.
Stric Hojnikovih otrok je bil bogati
skopuh Uštin, ki svojih revnih sorodni-
kov niti poznati ni hotel.

Tisto zimo je Hojnikovim posebno
trda predla. Uboga vdova je bila poleti
bolna in si je zelo malo prislužila za
slabe zimske čase. Povsod se je ogla-
šala revščina.

Bilo je na dan pred svetimi Tremi
kralji.

»Mama, pusti nas danes koledo-
vat« je zaprosil Janezek. »Vsi trije zna-
mo peti. Ljudje so usmiljeni; nekaj bo-
mo gotovo dobili.«

»Marijan bi že lahko šel, ampak
Jožek je še premajhen,« je ugovarjala
skrbna mati.

»Jaz bom skrbel za oba bratca,«
se je odrezal Janezek, ki je bil 14 let
star.

Mati je naposled privolila. Ker je
bil Janezek res pameten deček, mu je
zaupala.

Otroci so oblekli nad svoje suknji-
ce bele očetove srajce in se pokrili s pa-
pirnatimi pozlačenimi kronami in odšli
skozi gozd v bližnje mesto.

Sreča se jim je nasmehala. Priko-
ledovali so nekaj denarja, kruha in sla-
šic ter se zadovoljni vračali skozi gozd.
V predmestni krčmi jim je postregla
krčmarica s čajem.

Mračilo se je že in sneg je zametel
pot. Hodili so in hodili ter naposled
spoznali, da so zgrešili gozdno stezo.

Janezek je obstal z bratcema pod
gosto smreko, kjer je bilo najmanj sne-
ga. Odvezali so vrečo z darovi in se
pokrepčali.

Mali Jožek je pričel tožiti, da je
truden. Pogumni Janezek je slekel oče-
tovo suknjico in ogrnil z njo Jožka.

Noč se je spustila na zemljo. Otro-
ci niso vedeli ne kod ne kam.

»Tudi jaz bi se rad vlegel, tako
zaspan sem,« je tožil Marijan.

»Midva morava potrpeti, starejša
sva!« je ugovarjal Janezek. »Poglej me-
ne, brez suknje sem in zebe me, da sem
že ves trd.«

Janezek se je vrgel v sneg in se
pričel valjati po njem. Tako se je vsaj
nekoliko ogrel.

Marijan je počenil pod drevo poleg
Jožka in pričel bridko jokati.

Pa je dejal Janezek:

»Bratca, nocoj je večer pred sveti-
ni Tremi kralji. Molimo in prosimo jih,
naj nam pokažejo pravo pot. Tudi oni
so hoteli dobiti dar, ki iz jutrove dežele
in iz južne prispeli v Betlehem. Naj še
nam pokažejo pravo stezo, domov!«

»I tako so otroci v tistem gozdu
srečno noči pričeli moliti.

Po molitvi je Janezek imel spet več
p guma. Upal je, da morda vendar v
mesečini najde kako gaz. Oddaljil se je
nekoliko.

Tedaj je deček zagledal v daljavi

tri sence, ki so zasijale v mesečini in se približale.

»Sveti Trije kralji,« je našepetal in se pokleknil. Dobro jih je videl, prijezdili so mimo in prvi, najlnejši, je zamahnil z roko pred se, kakor bi mu hotel pokazati pot.

»Urno, urno, sveti Trije kralji jezdijo pred nami! Pot nam kažejo,« je hitel Janezek, in bratca sta skočila kvišku.

Pospesili so korake in res zagledali v daljavi tri visoke sence, ki so mirno šle, kakor bi jih pričakovale.

Ko so se otroci približali, so se sence premaknile in v mesečini so se približali sveti Trije kralji. Čudovito so zasijala njih oblačila in z biseri posejane krone.

Otroci so šli za njimi. Sami niso vedeli kdaj so dospeli v domačo vas.

Svetniki so zavili pred hišo strica Uština. Obstali so pod oknom in zapeli z globokimi glasovi:

»Klical si nas, smrti je čas!«

Nato so izginili.

*

Skrbna Hojnikova mati je zaman čakala svoje otroke. Ker jih ni bilo, je naposled šla k stricu in ga prosila:

»Vi imate voz in konje. Bodite tako dobri in pomagajte mi iskati otroke! Drugega domačega človeka nimam. Šradamo, da je joj, zato sem jim dovolila, da smejo iti v mesto koledovat. Gotovo so zgrešili v hosti pot.«

Stric se je spomnil, da bi bil lahko vdovi pomagal, kajti vedel je, da je siromašna, a ga ni nadlegovala, ker je vedela, da bo boji za slednjo paro.

Malo je zagodrnjal, nato pa vendar oblekel suktnjo in napregel konja.

Komaj pa je voz zavil okoli stricove hiše, so že pozdravili mater in strica otroci.

Vsi so odšli na toplo v stričevo hišo.

Janezek je povedal, kaj se je pripetilo. Ko je omenil, da so obstali sveti kralji pred Uštinovo hišo in zapeli, je starec kar prebledel, tako se je prestrašil. Nato je zamahnil z roko in dejal:

»Res sem molil k svetim Trem kraljem, da bi mi naznanili zadnjo uro, ampak zdaj sem zdrav kakor riba!«

Ko so Hojnikovi odšli, je stric začel premišljevat. Naslednjega dne je odšel v cerkev in se spovedal. Nato je napravil oporoko in zapustil vse premoženje svojim edinim dedičem — Hojnikovim.

Poklical jih je k sebi in jih prosil, naj se nikar ne jezijo nad njim, ker bo poskusil vse popraviti. Hojnikova se mu je s solzami zahvaljevala.

»Zdaj je vse dobro! Pripravljen sem, naj se zgodi božja volja!« je rekel starček.

Poncči ga je res zadel mrtvoud.

Sveti Trije kralji so prišli napovedat smrt. Videli in slišali so jih pa samo nedolžni otroci, katerim so pokazali tudi pot domov.

Kaj naj se igramo.

Slepi slikar.

To je prav posebno zabavna igra. Slikarju je treba zavezati oči, potem dobi kredo v roke, ali svinčnik in papir in mora narisati n. pr. prašička. To pa se mora zgoditi po nareku: Zdaj nariši prednjo nogo! — Zdaj svedrasti rep! — Zdaj glavo! — Zdaj zadnjo nogo! — Zdaj ušesa! Itd. Koliko smeha je, če slepi slikar nariše svedrasti repek poleg ušesa, ali če oko plava nekje nad hrbtom! — Drugi lobi za risati mačko, tretji ptiča, četrti miš, peti psa itd.

Slepi prerok.

Vsi igralci sede ali stoje v vrsti. Drugi zakrije prvemu oči in zakliče: »Pri nas imamo slepega preroka.« Zdaj prileze do preroka prav tiho in ga pokaže za nos ali uho. Na vprašanje: »Kdo me draži?« se oglasi z izpremenjenim glasom. Če ga slepi prerok uga-ne, postane prost in gre kot najzadnji v vrsto, oni pa se vsede na njegovo mesto in igra se znova prične. Če pa slepi prerok ne uga-ne, se mu smejejo in ploskajo in mora biti slepi prerok toliko časa, da častno reši svojo nalogo.